

Nem mások által megtévesztve – enyéimtől megcsalva

Az Országos Köznevelési Érdekegyeztető Tanács folyó év május 26-i ülésén volt alkalmam először kifejtteni véleményemet az iskolák teljes állami fenntartásba és működtetésbe vonását célzó kormányzati törekvésekről, az ennek megvalósítására beterjesztett törvénytervezetről.

Már bevezetőként említettem, hogy a tervezet részleteit értékelni nem kívánom, hiszen magával a koncepcióval, a politikai döntéssel van bajom, azzal nem értek egyet.

A megelőző napirendi pont a közoktatás 2017. évi költségvetési törvényben megjelenő előirányzatairól szólt, amelynek kapcsán az NGM helyettes államtitkára arról számolt be, hogy az oktatásügy az idei évhez képest 270 Mrd-dal kap többet, ezen belül a közoktatásra 180 Mrd többlet jut, hogy úgymond „tisztá lappal indulhasson az új rendszer”.

Említette, hogy mivel az önkormányzatoktól elkerül a működtetés feladata, erre tekintettel forrás kiszabályozására kerül sor az önkormányzati rendszerből. Ennek egyik eleme a beszámítási szabályok módosításával történő elvonás, ami a leggazdagabb települési kört érinti. Felvetésemre, miszerint a Köznevelési Kerekasztal utolsó ülésén Palkovics Államtitkár úr egy ezt firtató kérdésre kifejezetten nemmel válaszolt, cáfolta, hogy a Kormány az immár nem létező feladat ellátásának forrását a településeknél akarta volna hagyni.

Az EMMI főosztályvezetői szinten képviseltette magát az ülésen. Dr. Madarász Hedvig a törvény módosításának tervezetéhez fűzött rövid szakmai kiegészítést. Kérdeztem, hogyan készülhetett el a 80 §-ból álló 53 oldalas javaslat alig egy nap alatt. A kerekasztal május 17-i ülését követő délutáni sajtótájékoztatón jelentette be ugyanis Sipos Imre helyettes államtitkár a változások lényegi pontjait, és hogy az ezt tartalmazó törvénytervezetet még aznapi beterjesztik.

Főosztályvezető Asszony azt válaszolta, hogy a 13 törvényt érintő javaslat legnagyobb részén valóban már régóta dolgoztak, de a kerekasztal aznap jutott végleges döntésre a Nemzeti köznevelésről szóló törvény (Nkt.) módosítását illetően, ennek végleges szövegezése pedig a döntés utáni éjjelen készült el.

Sérelmeztem, hogy immár sokadszor fordul elő a települési közösségek létét alapjaiban és jelentős hatással érintő kormányintézkedés előkészítéséből az önkormányzatok kihagyása.

A nemzeti ügyek kormánya immár a jövő generáció oktatás-nevelésének ügyét teljességgel kivonta a nemzetre tartozó ügyek köréből és kizárólag az Állam, mint hatalmi tényező ügyének tekinti, a nemzeti együttműködés kormánya pedig éppen a nemzet települések közösségein keresztül megtestesülő egészével nem hajlandó együttműködni.

Szép dolog a tiszta lap nyitásához jelentős források biztosítása, ám ez ismét csak azt bizonyítja, hogy mindarra van pénz, amire a Kormány akarja, hogy legyen – akár százmilliárdok is – de az évek során számtalan esetben képtelenek voltak az önkormányzati szövetségek akár néhány százmillió költségtű kéréseiket is sikerre vinni költségvetési forráshiány miatt.

Pénz tehát van. Ellenben bizalom a kormányzati szándék iránt nincs. Az elmúlt néhány hónapos időszak azt igazolta, hogy „ami nem enged, annak törnie kell”, másként fogalmazva a Kormány nem partnereket keres az együttműködéshez, hanem katonákat a parancsok végrehajtásához. Ha pedig ebben az összefüggésben vizsgáljuk a pedagógusok elégedetlenségét és az egyre lankadó oktatási színvonalat, megkapjuk a magyarázatot. Az oktatás-nevelés, mint közszolgálat(!) ugyanis sok mindent elvisel, de az utasítások láncolatán keresztül az intézményekhez eljutó értelmetlen és arrogáns parancsokat, a helyben kézenfekvő megoldások helyett a hierarchia útvesztőire bízott józan elképzelések sorozatos elvetélését nem. (Itt felolvastam két kollégám rövid példázatát a KLIK által működtetett falusi iskolájukban előállt helyzetekről. Az e tárgyban gyűjtött teljes példatár az írás végén olvasható.)

A pedagógus életpálya kapcsán pedig minden elismerés megilleti a kormányzati szándéknak azokat a képviselőit, akik valóban a gyermekeink oktatását-nevelését célzó innovatív elképzelések megvalósítójaként és a helyi közösségeket erősítő tudás átadójaként kívánták a tanítóink/tanáraink munkáját a bérük emelésével elismerni. A pedagógus azonban nem zsoldot kér, mert katonának állni nem akar.

Elhangzott az is, hogy a decentralizálás jegyében megszűnik a KLIK megyei szintű szerveződése, mivel bebizonyosodott, ez volt a gátja a gördülékeny információáramlásnak. Nos, a KLIK eddigi működésének tapasztalatain kiindulva félok, hogy az 58 leendő tankerületi központ nem harmadolja, hanem háromszorozza a napi iskolai gondok számát.

A KLIK működtetőként felsorolt fiaskói mellett számos példa bizonyítja, hogy fenntartói feladatának sem volt képes eleget tenni. Falvakból járnak akár 3 faluval is odább diákok, mert megszűnt a művészetoktatás, vagy nincs szakos tanár a korábban nívós oktatású iskolában. A tankerületi igazgató pedig azonos tankerületen belül járul hozzá pedagógusok átigazolásához falusiból városi

iskolába. Hol itt a fenntartói felelősség, ami azonos elköteleződést kell, hogy tanúsítson minden intézménye iránt? Hol van a beígért kiegyenlített magas színvonalú oktatás garanciája, ami egyik fő érv volt az állami fenntartásba vételkor?

Végül együttérzésemről biztosítottam a jelenlévő kormányzati képviselőket, akik esetleg jobb érzésük ellenére teszik a dolgukat, végrehajtva a politikai döntést.

Keserű csalódással éljük azonban napjainkat azokra a reményeinkre visszagondolva, ami 2010 tavaszán olyannyira bizakodóvá tett bennünket, hogy „az elmúlt nyócév” hátra hagyása után végre a nemzetet egyaránt lelkesítő és mindenkinek távlatos jövőt biztosító együtt munkálkodás következik választottak és választók között. Amint azonban az akkori kormányzati baklövéseknek, úgy a mostaniaknak az árát is mi fizetjük. Nagy kár, hogy az erre fordított időnek, jelentős szellemi és anyagi erőnek a hasznosítását – közjóra fordítását, avagy elkótyavetyélését – az Állam képviseletében eljárók saját magánügyüknek tekintik.

Falusi polgármesterek múltbéli tapasztalatai az állami iskolaműködtetésről

Az iskolában nőnap-i köszöntéskor feltett kérdésre, hogy segíthetünk-e valamiben, mosolyt keltő egybehangzó válasz volt, hogy vízmelegítő, vízmelegítő, vízmelegítő. Majd kiderült, hogy az iskola egyetlen meleg vizes mosdójánál a kis bojler hónapok óta használhatatlan. Két héten belül új bojlerből folyt a meleg víz. Nem a KLIK cseréltette ki!!!

Ugyanezen időszakban egy másik iskolában a klasszikus napi problémák egyike: nincs kréta és papír. Egy héten belül volt! Ezt sem a KLIK intézte. (Nógrád megye)

Pozitívum nincs! Mi adjuk a gépeket, az üzemanyagot a fűvágáshoz, helyi egyesület hordja a gyerekeket úszni, focizni, versenyre, ha kéri az intézmény vezetője. Elektronikai hulladékgyűjtéskor a karbantartó a hulladék közül akart porszívót kukázni, mert az iskoláé tönkrement és nem vehettek újat. Mérgemben vettem egyet nekik. Beépítettünk egy 85 kW-os kazánt, amely faaprítékkal működik, évi 30.000 m³ gáz megtakarítása lenne lehetséges vele. Nem érdekli őket, még tárgyalni sem hajlandók az üzemeltetésről. Az 5 éves fenntartás minket terhel pályázat miatt. Egy év ingyen fűtés után leállítottam. Arrogancia, hozzá nem értés jellemzi az egész rendszert. (Pest megye)

Az apró-cseprő vennivalókat itt is nehezen, hosszú jóváhagyási procedúra után tudták beszerezni (másolópapír, kréta, festék a nyomtatókba). Ha másolni való adódott, rendszeresen a hivatalba futott az iskolatitkár, vagy a tanár az önkori nagy irodai gépén sokszorosítani. Hallgatólagos megegyezés volt, hogy a terembérlet hosszadalmas papírozása helyett tisztítószert kért az igazgató bérleti díj fejében.

A mi tankerületünk egyébiránt üdítő kivétel, hisz emberileg nagyon jó kapcsolat van köztem és az igazgató között. Meg tudtuk beszélni például, hogy ő az anyagköltséget állja, én meg megoldom a balesetveszélyes kémény visszabontását, tetőjavítást önkoris emberekkel.

Gyakorlatilag a működtetés azon múlt sokszor, hogy az iskola, az önkormányzat és a tankerület vezetése megoldotta egymás közt, hogy a gyerekek, szülők ne érezzék, hogy nehézségeik vannak. Ezek általában olyan megoldások, amikhez egyikünk sem nyúlhatna, ha a törvényeket betű szerint hajtánánk végre! A központosított-agyonszabályozott rendszer épp ezeket a helyi okosságokat szünteti meg.

Elkeseredett vagyok, mert ha az iskola felső tagozata megszűnik, a szomszéd várostól 15 km-re nem sokáig latolgatja a szülő, hogy hová tegye a gyermekét, beviszi a városi iskolába. Onnantól pedig egy lépés az óvoda kiürülése. Ha a városból esetleg költöznének ki a faluba, akkor is évek, mire újra igény lesz az intézményekre, amiket akkor már borzasztó nehéz lesz újraindítani. (Heves megye)

Sajnos csak negatív tapasztalatok vannak. A gázt tartozás miatt a tavalyi nyári szünetben itt is kikapcsolták, csak mi nem vertük nagydobra. Igaz, őszre visszakapcsolták. Az áramot többször ki akarták kapcsolni, de az intézményvezető személyes kapcsolatainak köszönhetően azt megúszták. A telefondíjjal is állandó, több hónapos elmaradásban vannak, amiről mi is kapjuk a felszólításokat.

Kiseb javítások teljesítését, akár anyagilag is, bevállalja az önkormányzat, hogy minél előbb elvégezhető legyen.

Az iskolához jó nagy telek van, amit az önkormányzat kistraktorjával nyírunk, mint amikor mienk volt az intézmény teljes egészében. A pedagógusok meg szokták köszönni. Szerintem a KLIK-nek ez természetes. Nálunk csak alsó tagozat van, stagnáló létszámmal, ennek ellenére erre a tanévre egy fővel, háromról kettőre csökkentették az állandó tanerő létszámát.

Azt bátran kijelenthetjük, hogy a KLIK sokkal rosszabb gazda, mint az önkormányzatok voltak, és ezt nem csak mi mondjuk, hanem a pedagógusok is, akiket ráadásul azóta az Állam próbált megvásárolni a nem kis béremeléssel.

Nem tudom elfogadni, hogy az önkormányzatok nem voltak jó gazdák. Önkormányzati működtetésnél nem volt országos probléma a közüzemi tartozás.

Még egy észrevétel: a KLIK nehezebben tudja a helyi vállalkozásokat megszólítani támogatás ügyben, mint tudta, esetleg tudja még most is az önkormányzat. (Komárom-Esztergom megye)

Településünkön, ahol tagintézmény működik, előfordult, hogy nem kértük el a tűzifa árát a KLIK-től, meg kérték is, ha lehet, kaphassák ingyen. Volt, hogy meguntuk a huzavonát, hogy kitől vehetnek nyomtató patront, hány árajánlat kell hozzá és megvettük mi magunk. Ugyanakkor mikor új tanítónőt kellett felvenni az iskolába, nemcsak a véleményemet kérték ki, szinte én magam dönthettem el, kit vegyen fel a KLIK. Mindehhez persze az is kell, hogy a KLIK igazgatójával régebben ismerjük egymást. Az iskola dolgait mindig megbeszéljük az igazgatóval, és ő ezt képviseli a KLIK felé. (Csongrád megye)

Segítjük az iskolánkat, ahol, és amiben tudjuk! A tanítással kapcsolatos anyagokkal, de a tanulóink egyéb támogatásával is. Az eleinte rendszeres vitákon – a kire mi tartozik – átlépve és „hatáskörünkön” túllépve lehetőségeinkhez képest néha méregből és daczból tesszük oda azt, amit tudunk. Az előző évtizedekből megörökölt iskolaépületeink állagának helyreállítására csak akkor látok reális esélyt, ha a tulajdonosi jogokat és persze ezzel együtt a kötelezettségeket nem veszik el tőlünk! Mindenképpen elhibázottnak látom a teljes államosításra törekvést, hiszen az Állam, ha akarja a működtetés és fenntartás költségeit simán – ha van rá akarat – egyik zsebéből (mondjuk az állami zsebből) a másik (önkormányzati) zsebébe tudná tenni. Ehhez nyilván át kellene gondolni az önkormányzatok mára kialakult finanszírozását is!

Egyébként véleményem és tapasztalatom szerint településeink jövője szempontjából mindenképpen fontos lenne, hogy iskoláink fölött ne veszítsünk el minden „felügyeletet”! Ha a pedagógusokat mindenképpen az állam akarja felügyelni – ezt egyébként sok korábbi problémából tapasztalva akár meg is értem – a működtetést, az örökségünk megőrzését rábíznám és hagynám a helyi gondos közösségekre! (Pest megye)

Vívódásaim a Nemzeti köznevelési törvény iskoláink működtetésének is teljes állami kézbe vonását előíró módosítása kapcsán:

A ma elfogadott módosítás szerint az Nkt. egyebek között kiegészült egy 99/H §-sal, melynek (3) bekezdése szerint: „Az átadás-átvételt a működtető települési önkormányzat képviselőjére jogosult személy (a továbbiakban: átadó) és a tankerületi központ képviselőjében eljáró, az intézmény székhelye szerint illetékes tankerületi igazgató megállapodásának (a továbbiakban: megállapodás) legkésőbb 2016. december 15-éig történő megkötésével kell végrehajtani.

Számomra a gondot a megállapodás kötésének, mint kötelezettségnek törvénybe iktatása jelenti. Nem vagyok jogász, de a jog és magyar nyelvünk értése és értelmezése nemcsak jogi kérdés. Számomra legalább ennyire emberi, érzelmi tényező is.

Értem én, hogy az Állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. Ám kizárt, hogy a szentkirályi iskola és tornacsarnok építésébe egykor, működtetésébe pedig a mai napig sok-sok önkéntes munkát áldozó falustársak közösségénél jobb, felelősebb, áldozatkészebb gazdája lenne

bárki is a nemzeti vagyon ezen részének. Ez a mi egyik legértékesebb közkincsünk. Fel sem merülhet, hogy ingyen, vagy pénzért a hasznosításáról bárkivel is meg akarnánk állapodni.

A jogalkotó fejével nem tudok gondolkodni, ezért nem tudom miért így szövegezték a törvényt. Egy megállapodás létrejöttének két legfontosabb feltétele, hogy azt a felek szabadon kötik meg, és azért írják alá, mert tartalma kifejezi egyező akaratukat. Az új Ptk. 6:60 § (1) bekezdése ismeri a Jogszabály által meghatározott szerződés fogalmát is, miszerint „Ha jogszabály a szerződés valamely tartalmi elemét kötelezően meghatározza, a szerződés a jogszabály által előírt tartalommal jön létre.”

Fentiek tükrében merül fel bennem, helyénvaló-e a *megállapodás* szóhasználat az adott helyzetre, amikor is egy vagyonátadás-átvételtől kellene megállapodnia az önkormányzat képviselőjére jogosult személynek és az illetékes tankerületi igazgatónak, amely aktus mindkettejük számára törvényi kötelezettségen alapul, vagyis úgy a szerződéskötési szabadság, mint a tartalmat illető egyező akarat az aláíró fél/felek részéről kétséges lehet.

Miért nem elég egy átadás-átvételi jegyzőkönyv?

Nem ismervén a majdan elének kerülő megállapodás-tervezet szövegtartalmát, nem tudom, mi lehet még benne az átadás-átvételtől kerülő vagyon leltár szerinti felsorolásán kívül, amit a törvény ne rendezne. A megállapodó feleken túl pontosan rögzítve van az átadás-átvétel tárgya (az ellátott köznevelési feladathoz kapcsolódó valamennyi jog és kötelezettség, valamint ingó- és ingatlanvagyon, vagyonértékű jog), hogy mire szerződnek a felek (vagyonkezelés) milyen feltételekkel (ingyenes), és az időpont (2017. január 1.) – mindez a 99/H § (1) bekezdésében. Magyarán a 6:60. § (1) bekezdésre utalva nem valamely, hanem csaknem minden eleme jogszabályban kötelezően meg van határozva ennek a megállapodásnak.

A szerződéskötési szabadság és az egyetértés esetleges hiánya, illetve annak pótlása viszont felmerült a jogalkotóban, amit a (4) bekezdésben kezel is: Ha a felek között a (3) bekezdésben megjelölt határidőig (Megj: 2016. december 15.) nem jön létre, vagy nem teljes körűen jön létre a megállapodás, az oktatásért felelős miniszter 2016. december 20. napjáig határozattal létrehozza a megállapodást, illetve határozattal dönt a megállapodásban nem rendezett kérdésekről. A határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. A határozat a bírósági felülvizsgálatra tekintet nélkül végrehajtható.

Milyen lehet az a megállapodás, amit a miniszter határozattal hoz létre?

Összegezve: a magam részéről a Ptk 6:63 § (4) bekezdése felé hajlok, miszerint „Nem kell a feleknek megállapodniuk olyan kérdésekben, amelyet jogszabály rendez.” Szerintem nincs bizonytalanság, minden kérdés rendezve van. Azok is, amik ezután merülnek fel!

Az ellenben kérdés, hogy amikor a Választás Napja eljön, a Polgár talál-e még bizalmára érdemes jelöltet a listán.

Szentkirály, 2016. június 13.

Szabó Gellért